

VIITTOMAKIELTEN LAUTAKUNNAN 74. KOKOUS

aika tiistaina 17.3.2020, klo 10.00–13.19
paikka etäkokous, viestintä Whatsapin välityksellä

Läsnä:

jäsenet Alf Ekström
Jarkko Keränen
Sanna Paasonen
Taina Petäjäinen klo 10–12.43
Juhana Salonen puheenjohtaja
Elina Tapio
Mikaela Tillander

sihteerit Maria Andersson-Koski klo 10–12.27
Leena Savolainen

Poissa:

jäsen Mari Virtanen

PÖYTÄKIRJA

1. § Kokouksen avaus.

Puheenjohtaja avasi kokouksen klo 10.00. Hän toteutti avaamisen viitottuna videona, jonka hän lähetti viittomakielten lautakunnan Whatsapp-ryhmälle. Kokouksen avaamisen lisäksi video sisälsi pykälät 2–5. Jäsenet kuittasivat ja hyväksyivät puheenjohtajan videolla viittomat asiat Whatsapp-viesteillä.

2. § Kokouksen laillisuus ja päätösvaltaisuus.

Puheenjohtaja totesi kokouksen laillisesti koollekutsutuksi ja päätösvaltaiseksi.

3. § Kokouksen esityslista.

Alkuperäistä, Helsingissä pidettävään kokoukseen laadittua esityslistaa oli yhteisellä sopimuksella päätetty muokata Whatsapin välityksellä käytävään kokoukseen soveltuvaksi. Puheenjohtaja Juhana Salonen ja sihteeri Leena Savolainen oli valtuutettu laatimaan muokattu esityslista. Muokattu esityslista hyväksyttiin muutoksitta.

4. § Lautakunnan edellisen kokouksen pöytäkirjojen tarkistaminen.

Tarkastettavana olivat seuraavat pöytäkirjat:

- 9.10.2019 ruotsinkielinen pöytäkirja
- 18.11.2019 suomen- ja ruotsinkielinen pöytäkirja
- suomalaisella viittomakielellä viitotut pöytäkirjat 59.–72. (14.12.2015 – 9.10.2019)
 - 70. kokouksen 19.3.2019 pöytäkirja on epähuomiossa jäänyt viittomatta. Koronavirustilanteesta johtuen sen viittominen siirtyy myöhempään ajankohtaan.

Päätös 1: Päätettiin hoitaa kaikkien nyt tarkastettavana olevien pöytäkirjojen tarkastaminen sähköpostitse. Kommentit voi vaihtoehtoisesti viittoa lautakunnan omassa Whatsapp-ryhmässä.

5. § Viittomakielisen kokousyhteenvedon laatijan valinta.

Päätös 2. Päätettiin, että tästä kokouksesta ei laadita viitottua kokousyhteenvedoa.

6. § Järjestysluvut päivämäärän ilmaisuissa.

Kuurojen Liiton kielineuvonta on saanut kysymyksen koskien suomalaisen viittomakielen tapoja käyttää lukusanoja päivämäärien ilmaisuissa. Kysymys esitettiin Facebook-ryhmässä *Viittomakielityö – Teckenspråksarbete*, ja se johti vilkkaaseen keskusteluun aiheesta. Kielineuvoja Janne Kankkonen on pyytänyt myös lautakuntaa käsittelemään aihetta kokouksessaan.

Kysymys tiivistettynä suomeksi: Voiko suomalaisessa viittomakielessä käyttää päivämäärien ilmaisuissa luvuista 21.–29. ja 31. muotoja, joissa yhdysviittoman jälkimmäinen osa (1.–9.) viitotaan suoralla liikkeellä alaspäin ja liikkeen aikana kämmen suuntautuu viittojasta poispäin? Vai ovatko nämä muodot käytössä vain suomenruotsalaisessa viittomakielessä?

- Janne Kankkosen 16.3.2020 viittoma tiivistelmä asiasta ja siitä käydystä keskustelusta https://youtu.be/X5o_Ra51OaY
- alkuperäinen kysymys Facebookissa 21.1.2020 <https://www.facebook.com/groups/563079704434736/permalink/645125502896822/>
- Janne Kankkosen vastaus Facebookissa 17.2.2020 <https://www.facebook.com/groups/563079704434736/permalink/662843604458345/>

Yhteenvedoa kokouksessa käydystä keskustelusta:

Todettiin, että suomalaista viittomakieltä käyttäville lautakunnan jäsenille kysytyt järjestyslukujen muodot eivät ole tuttuja. Toisaalta todettiin myös, että kun jostakin kielellisestä ilmiöstä ryhdytään keskustelemaan kieliyhteisössä (esim. Facebookin välityksellä), jo se itsessään voi johtaa kyseisen ilmiön käytön leviämiseen. Keskusteltiin myös siitä, tulisiko Viittomakielten lautakunnan osallistua Facebook-ryhmässä *Viittomakielityö – Teckenspråksarbete* käytävään keskusteluun.

Päätös 3. Lautakunta linjasi, että sen tehtäviin ei kuulu ohjeistaa kielenkäyttäjää kyseessä olevan kaltaisissa tapauksissa. Niinpä lautakunta ei ota kantaa siihen, voiko keskusteluun

nostettuja järjestyslukujen muotoja käyttää suomalaisessa viittomakielessä. Käydyn keskustelun päätteeksi todettiin, että Kuurojen Liiton Facebook-ryhmässä *Viittomakielityö – Teckenspråksarbete* käytävän keskustelun ohjaaminen on liiton kielineuvonnan vastuulla. Lautakunta voi kuitenkin seurata ryhmässä käytävää keskustelua, antaa työhön taustatukea ja tarvittaessa tuoda esille myös lautakunnan näkemys asiaan Facebook-ryhmässä. Lautakunta jää mielenkiinnolla seuraamaan järjestyslukujen käyttöä koskevaa keskustelua.

7. § Muut esille tulevat asiat.

- a) Viime vuonna oli sovittu, että viittomakielten lautakunta esittele toimintaansa Kuurojen valtakunnallisilla kulttuuripäivillä 5.–7.6.2020 Joensuussa.

Päätös 4. Päätettiin palata asiaan seuraavassa kokouksessa 5.5.2020, koska on mahdollista, että kulttuuripäivät joudutaan koronavirustilanteesta johtuen perumaan.

- b) Kuurosokeiden viittomakielen käsittely aloitettiin kokouksessa 9.10.2019. Sen jälkeen (helmikuussa 2020) viittomistotyötä Kuurosokeat ry:ssä ja Kuurojen Liitossa tekevät työntekijät ovat pitäneet kokouksen ja siinä sopineet seuraavaa:

- Kuurojen Liitto järjestää syksyllä 2020 kaksi SignWiki-viittomistotyöpajaa kuurosokeille (Tampereella ja Helsingissä). Riitta Lahtinen Kuurosokeat ry:stä osallistuu pajojen toteuttamiseen.
- Kuurosokeat ry:n tuottama, nyt heidän verkkosivuillaan julkaistu aineisto viedään saataville suomalaisen viittomakielen SignWiki-sivustolle <https://finsl.signwiki.org>. Siirtotyön toteuttamisesta sovitaan vielä erikseen.

- c) LapCi ry:n toiminnanjohtajan Janet Grundströmin tapaaminen kokouksessa 18.11.2019, tapaamisen jälkeen tapahtunutta.

Elina Tapio kertoi, että hän, Juhana Salonen, Jarkko Keränen ja tutkijatohtori Laura Kanto ovat marraskuun kokouksen jälkeen Jyväskylässä kokoontuneet keskustelemaan perheiden mahdollisuudesta valita kuuron lapsensa kieleksi myös viittomakieli sekä siihen vaikuttavista asioista. Kokoontumisessaan he keskittyivät erityisesti niihin tutkimuksiin, joihin eri tahot viittaavat, kun perheiden kielivalinnoista keskustellaan. Ryhmä kävi läpi viimeaikaisia tutkimusjulkaisuja, joissa otetaan kantaa siihen, kuinka viittomakielen käyttö vaikuttaa puhutun kielen kehitykseen.

Kokouksessa 18.11.2019 Janet Grundström toi esille, että olisi myös tutkimusta, jonka mukaan viittomakielen käyttö haittaa puhutun kielen kehitystä. Kyseessä on laajasti keskustelua ja kritiikkiä (mm. Hall et al. 2019

<https://journals.sagepub.com/doi/full/10.1177/0142723719834102>) herättänyt Geers et al.:in (2017) tutkimus

(<https://pediatrics.aappublications.org/content/140/1/e20163489>). Sekä tutkimusta kritisoineet julkaisut että Jyväskylässä kokoontuneet henkilöt toteavat, että Geers et al.:in (2017) tutkimuksen perusteella ei millään tapaa voida väittää, että viittomakielen käyttö häiritsisi puheen kehitystä. Elina Tapio oli yhteydessä Janet Grundströmiin ja lähetti hänelle kyseistä tutkimusta kritisoineen tutkimusartikkelin. LapCI ry voi käyttää artikkelin tietoja, kun se työssään törmää virheellisiin väitteisiin, jotka mahdollisesti perustuvat juuri Geers et al.:in (2017) tutkimukseen.

Päätös 5. Todettiin, että tämä aihe (perheiden mahdollisuus valita kuuron lapsensa kieleksi myös viittomakieli) otetaan syvällisempään käsittelyyn seuraavassa

kokouksessa, jotta voimme päättää, jäämmekö seuraamaan tilannetta vai toimimmeko jollakin tapaa aktiivisesti. Sihteerit selvittävät, aikooko Kuurojen Liitto järjestää vuosi sitten suunnitteilla olleen, kuuloalan järjestöjen keskustelutilaisuuden (ks. viittomakielten lautakunnan kokous 11.6.2019, 6. §, päätös 2).

- d) Lausuntopyyntö selvityksestä usean kielen merkitsemisestä väestötietojärjestelmään <https://www.lausuntopalvelu.fi/FI/Proposal/Participation?proposalId=d6647485-7b09-44a8-bd82-faf3eb5497f2>

Kuurojen Liitto on tarjonnut viittomakielten lautakunnalle mahdollisuutta laatia liiton kanssa yhteinen lausunto. Lausunto tulee lähettää oikeusministeriöön viimeistään 30.4.2020.

Päätös 6. Päätettiin kirjoittaa lausunto yhdessä Kuurojen Liiton kanssa. Sihteerit järjestävät liiton ja lautakunnan välisen yhteydenpidon.

- e) Pohjoismaisen viittomakielten verkoston ja Norjan Språkrådetin tilaama tutkimus *Mitä pohjoismainen, 2000-luvun jälkeen julkaistu tutkimus sanoo lasten ja nuorten mahdollisuudesta käyttää viittomakieltä?*

Norjalaiselta OsloMet-yliopistolta tilattu tutkimus toteutetaan “systemaattinen kirjallisuuskatsaus” -tutkimusmenetelmällä, joten sen yksinomaisen perustan muodostaa valikoima tieteellisiä julkaisuja. Pohjoismaisen viittomakielten verkoston Suomen yhdyshenkilöt Annika Aalto ja Leena Savolainen ovat kritisoineet hankkeen toteutusta siitä, että siinä kyetään huomioimaan eri Pohjoismaiden tilanne hyvin epätasaisesti. Tutkimuksen tekijöiden kielitaidon vuoksi aineisto sisältää vain norjaksi, ruotsiksi, tanskaksi ja englanniksi kirjoitettuja julkaisuja, ja siksi mm. seitsemän suomeksi v. 2008–2018 kirjoitettua keskeistä julkaisua jäivät ulkopuolelle. Noin 40 % mukaan valituista artikkeleista koskee Norjan tilannetta, 40 % Ruotsin, 10 % Tanskan, 8 % Suomen ja 0 % Islannin, Färsaarten tai Grönlannin tilannetta. Lukuisista Aallon ja Savolaisen huomautuksista huolimatta hanke ei ole yrittänyt ratkaista ongelmaa, ja vaarana on että hankkeen tuotteita (tieteellinen artikkeli ja kansanomaistettu yhteenveto) on vaikea hyödyntää niissä maissa, jotka ovat aineistossa heikosti edustettuina.

Päätös 7. Sihteerit toimittavat jäsenille vielä tarkempaa tietoa tekeillä olevasta tutkimuksesta, ja osa jäsenistä voi selvittää, puuttuuko julkaisulistalta vielä suomalaisia julkaisuja. Muutoin lautakunta jää seuraamaan tutkimuksen etenemistä.

- f) Unescon arvio suomalaisen viittomakielen uhanalaisuudesta: tietoa prosessin kulusta.

Kuurojen Liitto ja viittomakielten lautakunta vastasivat Unescon Survey of World Languages -kartoitukseen joulukuussa 2018. Tarkoituksena oli siten saada arvio suomalaisen viittomakielen uhanalaisuudesta. Unescolta sähköpostitse saadun tiedon perusteella Leena Savolainen kertoi asian etenemisaikataulusta seuraavaa:

- Unesco julkistaa kielikartoituksensa tulokset syksyllä 2020.
- Vuoden 2020 loppuun mennessä Unesco julkaisee myös uuden Maailman kielten atlas -verkkoalustan (World Atlas of Languages web platform).
- Unesco on Meksikossa 27.–28.2.2020 pidetyssä tapahtumassa kertonut alustavia tuloksia toteuttamastaan kielikartoituksesta ja samalla tiedottanut, että vuonna 2022 on alkamassa International Decade of Indigenous Languages (kansainvälinen “alkuperäiskielten” vuosikymmen) <https://en.unesco.org/news/unescos-high-level-event-towards-international-decade-indigenous-languages-begins>.

8. § Ilmoitusasiat.

- a) Humanistisen ammattikorkeakoulun Livs 2 -projektin päätöseminaari järjestettiin 15.2.2020 <https://livestream.com/infocrea-fi/livs-2-slutseminarium>.
- b) Opetus- ja kulttuuriministeriö on myöntänyt Kuurojen Liitolle 20 000 € suomenruotsalaisen viittomakielen elvytysprosessin jatkamiseen. Rahoitus käytetään ruotsinkielisessä varhaiskasvatuksessa ja peruskouluopetuksessa kuulovammaisten ja viittomakielisten lasten kanssa työskentelevien tahojen verkostoitumisen ja yhteistyön parantamiseen.
- c) Kieli, valta ja osallisuus. Koneen Säätiön kieliohjelman loppuseminaari 28.1.2020, Paasitorni, Helsinki. Seminaarissa oli myös Kuurojen Liiton Korpus- ja SignWiki-hankkeen esitys *Omalemäisen kielivähemmistön voima. En unik språkgrupp med sisu*. Hanke sai rahoitusta kieliohjelmasta. Seminaarista Facebookissa <https://www.facebook.com/koneensaatio/videos/171841977422955/>, seminaarissa pidettyjen esitysten diat <https://www.dropbox.com/sh/qxuzgm3mes70ltj/AADX0SnB98lVB6LldQ-Elhfiadl=0>
- d) Viittomakielten lautakunta sai oman sivun Kuurojen Liiton uusilla www-sivuilla. Lautakunnan sivuja päivitetään kevään mittaan.
 - suomeksi: <https://kuurojenliitto.fi/viittomakielten-lautakunta/>
 - ruotsiksi: <https://kuurojenliitto.fi/sv/spraknamnden-for-finlandska-teckensprak/>
- e) Opetushallitus, opetus- ja kulttuuriministeriö sekä CSC ovat yhdessä aukaisseet uuden palvelun: Avointen oppimateriaalien kirjasto <https://aoe.fi/#/etusivu>.

9. § Seuraava kokous.

Seuraava kokous on sovittu pidettäväksi 5.5.2020 klo 10–15.

10. § Kokouksen päättäminen.

Puheenjohtaja päätti kokouksen klo 13.19.

Vakuudeksi

Leena Savolainen
sihteeri

Juhana Salonen
puheenjohtaja